

آموزش جامع سنتور

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

(جزوه‌ی آموزشی)

تألیف: جواد غلامی

سرشناسه: غلامی، جواد / ۱۳۵۶
عنوان و نام پدیدآور: آموزش جامع سنتور / جواد غلامی
مشخصات نشر: ساری: هاوژین، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری: ۲۰۲ ص: مصور (رنگی)
شابم: ۱ - ۵ - ۹۰۱۴۵۱۵ - ۰ - ۹۷۹
شابک: ۸ - ۰۷ - ۷۸۰۲ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی و رکورد: فیبا
موضوع: آموزش سنتور. موسیقی برای سنتور. پارتیسیون
(Santur music - Scores and parts- Instruction and study)
رده بندی کنگره: MT ۶۵۴
رده بندی دیویی: ۷۸۹/۷۴
شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۹۱۵۶۱

آموزش جامع سنتور

جواد غلامی

انتشارات هاوژین
چاپ نخست - ۱۴۰۰ - ۱۰۰۰ نسخه
نت نویسی کامپیوتری: سید محمد خورنگ
طراح جلد: فتح الله رسکتی
لیتوگرافی چاپ و صحافی: نیما بابلسر
قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

مازندران - ساری. تلفن: ۰۱۱-۳۳۳۶۱۲۳۹
Email: havzhin.publish@yahoo.com

فهرست

صفحه	عنوان	آهنگساز	دستگاه / آواز	صفحه	عنوان	آهنگساز	دستگاه / آواز
۱۱	فصل اول			۱۰۴	دختر قوچانی	شمال خراسان	شور
۴۳	فصل دوم			۱۰۵	گل سایه چمن	ترانه شیرازی	دشتی
۷۱	فصل سوم			۱۰۶	گل پامچال	ترانه گیلانی	دشتی
۷۸	آموزش کوک ستور			۱۰۷	شیرین و سوزه	ترانه بختیاری	نوا
۸۷	تمرین گرد			۱۰۸	الما	ترانه شیرازی	دشتی
۸۸	تمرین در ناحیه اول و سوم			۱۰۹	لاره	ترانه مازندرانی	سه گاه
۹۰	تمرین مضرب			۱۱۰	جان مریم	ترانه قدیمی	دومینور
۹۱	رشید خان	شمال خراسان	دشتی	۱۱۲	پای لنگ	ترانه قدیمی	دشتی
۹۲	ملا محمد جان	ترانه هراتی	دشتی	۱۱۳	ای دل بلایی دلبر	ترانه بیرجندی	دشتی
۹۳	مجنون نبودم	ترانه شیرازی	دشتی	۱۱۴	شکوفه بهارم	ترانه بختیاری	دشتی
۹۴	ریحان	ترانه آذری	شور	۱۱۵	زرد ملیحه	ابوالحسن صبا	دشتی
۹۵	بی قراری	محلی مازندرانی	دشتی	۱۱۶	بارون بارونه	ترانه گیلانی	ماهور
۹۶	یا مولا دلم تنگ اوومه	ترانه هراتی	دشتی	۱۱۷	ربابه جان	ترانه مازندرانی	دشتی
۹۷	آبر بیه هوا ره	محلی مازندرانی	شور	۱۱۸	رنگ شمالی (سپیده جانا)	ترانه مازندرانی	بیات ترک
۹۸	روزی روزگاری	فرهاد فخرالدینی	شور	۱۱۹	رنگ قاسم آبادی	ترانه گیلانی	دشتی
۹۹	هر کسی کسی دارد	ترانه قدیمی	دشتی	۱۲۰	الهه ناز	اکبر محسنی	دشتی
۱۰۰	گل گندم	محلی مازندرانی	دشتی	۱۲۲	رنگ شمال خراسان	شمال خراسان	افشاری
۱۰۱	ته مله سنگ تراشون	محلی مازندرانی	دشتی	۱۲۳	آهوی دشت	ترانه خراسانی	دشتی
۱۰۲	خوشحال و شاد و خندانم	موسیقی کودکان	نوا	۱۲۴	سه گدار	ترانه بیرجندی	اصفهان
۱۰۳	مرغ سبز زیبا	موسیقی کودکان	نوا	۱۲۵	ضربی سیخی	سیامک آقایی	ابوعطا

صفحه	عنوان	آهنگساز	دستگاه/ آواز	صفحه	عنوان	آهنگساز	دستگاه/ آواز
۱۲۶	خال هندو	محلی خراسانی	شور	۱۶۲	بچه‌های کوه آلپ	ترانه ژاپنی	دومینور
۱۲۸	ترک دیار	ترانه خراسانی	دشتی	۱۶۷	من عاشق تو هستم	امیر شاملو	دومینور
۱۳۰	گلنار	مجید وفادار	دشتی	۱۶۸	سه گدار (۲)	ترانه بیرجندی	اصفهان
۱۳۲	رقص چوبی	ابوالحسن صبا	افشاری	۱۷۰	کوچه لر	ترانه آذربایجانی	اصفهان
۱۳۳	خانجانو	شمال خراسان	دشتی	۱۷۲	سیمین بری	جمشید شبیانی	اصفهان
۱۳۴	گلم ای یار گلم	شمال خراسان	شور	۱۷۴	پرسون پرسون	ناصر زرآبادی	اصفهان
۱۳۶	دختر عمو	شمال خراسان	شور	۱۷۶	بهار دلنشین	روح‌الله خالقی	اصفهان
۱۳۷	پیش در آمد شور	شمال خراسان	شور	۱۷۸	درنه جان	ترانه مازندرانی	اصفهان
۱۳۸	ای ایران	روح‌الله خالقی	دشتی	۱۸۰	چهار مضراب تولد	اردوان کامکار	اصفهان
۱۴۰	پایتخت	ترانه مازندرانی	دشتی	۱۸۱	شکار آهو	محلی فارس	اصفهان
۱۴۲	کابوکی	ترانه کردی	دشتی	۱۸۲	پیش در آمد اصفهان	جواد معروفی	اصفهان
۱۴۳	چو مرغ شب	ترانه قوچانی	ابوعطا	۱۸۴	عقرب زلف کج	علی اکبر شیدا	بیداد
۱۴۴	رشید خان (۲)	ترانه قوچانی	دشتی	۱۸۵	دختر خاله	ترانه محلی	اصفهان
۱۴۵	قایقرانان رود ولگا		دومینور	۱۸۶	امشب شب مهتابه	علی اکبر شیدا	اصفهان
۱۴۶	لب کارون	ترانه جنوبی	افشاری	۱۸۸	نوایی	سرو احمدی	نوا
۱۴۸	مسافر	بابک رادمنش	دشتی	۱۸۹	خونه مادر بزرگه	بهرام دهقانپار	نوا
۱۵۰	دل آشوب	جواد غلامی	دشتی	۱۹۰	کج کلاخان	ترانه قدیمی	نوا
۱۵۲	دل ای دل	ترانه قدیمی	دشتی	۱۹۲	تولدت مبارک	انوشیروان روحانی	ماهور
۱۵۵	چهار مضراب سنتور و ارکستر	پرویز مشکاتیان	نوا	۱۹۳	وزن خوانی		
۱۵۶	امام علی	فرهاد فخرالدینی	شور	۱۹۶	نمونه‌ای کسر میزان‌های ساده		
۱۵۸	زلفای یارم بی نظیره	ترانه بیرجندی	شور	۱۹۸	میزان نمای ترکیبی		
۱۵۹	غوغای ستارگان	همایون خرم	دومینور				

کوک قطعات

شور، دشتی، افشاری، نوا دو، ماهور می بمل:

اصفهان سل:

اصفهان دو:

نوا سل:

دو مینور:

زبان موسیقی:

هر علم و هنر موسیقی برای ثبت اصوات علائم و اشکال خاصی تنظیم شده است تا صداهایی را که از تارهای صوتی یا انواع متفاوت خارج شده و گوش قادر به شنیدن آنها است را بتوانیم بر روی کاغذ بنویسیم. این اشکال همان الفبا و علامت‌های موسیقی هستند. می‌توانیم صداها را به وسیله‌ی آنها ثبت کنیم.

نقته‌ها در زبان‌های گوناگون:

فرانسه	Do	Re	Mi	Fa	Sol	La	Si	Ut
آلمان	C	D	E	F	G	A	H	C
انگلیسی	C	D	E	F	G	A	B	C
فارسی	دو	ر	می	فا	سل	لا	سی	دو

موسیقی مصر باستان:

آلات موسیقی در این دوره چنگ، تنبوره، نی، نی مشابه ابوا، نی دو شاخه، بوق و کرنا، سیتار، سنج، طبل، دایره و لوازم کوچک صدا دار در موسیقی مصر باستان استفاده می‌شد.

موسیقی سومری‌ها:

بر طبق شواهد تاریخی موسیقی مجلسی و موسیقی مذهبی نقش مهمی در انواع مراسم تشریفاتی و آداب و رسوم سومری‌ها داشته است.

موسیقی عیلامی‌ها:

دارای موسیقی خاص خود بودند و در مراسم مذهبی و اعیاد و جشن‌ها استفاده می‌کردند. این آلات موسیقی اصولاً بر دو نوع خاص بود. چنگ، نی، طبل و آلات موسیقی ضربی و کوبشی.

یکی از سازهای مشهور آن‌ها سازی بوده شبیه به سنتور و بعدها تغییر شکل یافته و با افزودن پدال‌هایی به گونه‌ی اولیه پیانو تبدیل شد.

موسیقی آشوری‌ها:

گفته می‌شود خدایان آشوری دوست‌دار موسیقی بوده‌اند و به همین دلیل در مراسم عبادی و پرستش رب‌النوع‌های خود موسیقی‌های مخصوص می‌نواختند. آلات آن‌ها نوعی چنگ مثلی شکل، یک نوع سیتار ۵ تا ۱۰ سیم، چند نوع نی و بوق و تنبور بوده است.

مختصری از چند نمونه موسیقی:

موسیقی درونی: شعر و غزل عاشقانه که بابلی‌ها در تأسف از همسرشان می‌خواندند.

موسیقی مذهبی: جایگاه ویژه آن در جامعه گذشته و حال از ایران باستان تا به امروز به چشم می‌خورد و گاه به تنهایی زبان عبادت است. موسیقی با باورهای دینی ایرانیان پیوند تنگاتنگی داشته و پایه‌ی قوی آن ناشی از باورهای انسان‌هاست.

مثال: موسیقی مذهبی مصر برای خود عظمتی داشت؛ زمانی این موسیقی در جایگاه والایی بود مثل همان جایگاهی که کاهنان مذهبی قوم یهود داشتند. آن‌ها تنها معماری و موسیقی را جایز می‌دانستند، درحالی‌که بعضی از هنرها مثل مجسمه‌سازی از خداوند را ممنوع کرده بودند. حضرت داود و تمام خاندانش از بربط، رباب، دف، دهل، انواع سنج‌ها در مراسم مذهبی استفاده می‌کردند.

موسیقی رزمی: همان‌طور که از اسم آن پیداست، در هنگام جنگ معمول بود.

موسیقی بزمی: در جشن‌ها، بزرگداشت‌ها، شادی‌ها و پایکوبی‌ها استفاده می‌شود.

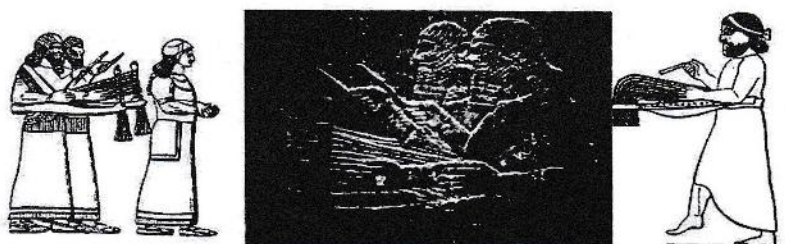
موسیقی در آداب و رسوم: در تمدن آریایی، آداب ازدواج و زناشویی با ساز و آواز انجام می‌گیرد که البته در موسیقی بومی ما بیشتر دیده می‌شود. موسیقی ایران در زمان گذشته به نوعی با موسیقی دیگر کشورها ارتباط داشته است. تا قبل از ساسانیان، به دلیل جنگ‌ها و آتش‌سوزی‌ها که در آن زمان اتفاق افتاده، اطلاعات زیادی در دست نیست. در همین عصر بود که موسیقی‌دانان بزرگی مثل «ابونصر فارابی» ظهور کردند. می‌توان گفت ابونصر در عالم موسیقی گفتنی‌ها را گفته است. موسیقی در آن زمان آن‌قدر جایگاه داشت که برایش وزیر تعیین می‌شد. موسیقی‌دانان جزء طبقه ممتاز بشمار می‌آمدند و به آن‌ها رامشگر می‌گفتند.

در همان هنگام موسیقی جایگاه والایی داشت. آثار موسیقی، باعث پیدایش خط و علائمی در موسیقی شد. پیشرفت این هنر زیبا و احساسی در زمان ساسانیان باعث ساخت و تکامل سازهایی گردید که کثیرالوتار نام داشت. هنرمند معاصر، استاد مسعودی در کتاب خود در زمان ساسانیان، از عود، نای، طنبور، مزمار، چنگ، زنگ (زنج) که مردم خراسان استفاده می‌کردند، نام برده و در آن موقع مهم‌ترین آلات موسیقی، عود هندی، عود معمولی، بربط، چنگ، طنبور، سنتور یا سنطور، نای، قره‌نای بوده و آن‌چه از موسیقی قدیم ایران تا به امروز مانده و ما می‌توانیم کاوش کنیم، از بوعلی سینا (متوفی ۴۲۸ ه.ق)، صفی‌الدین ارموی (متوفی ۶۵۶ ه.ق)، قطب‌الدین شیرازی (متوفی ۷۱۰ ه.ق) و عبدالقادر مراغی (متوفی ۸۳۸ ه.ق) است.

در کتاب‌های بوعلی سینا و فارابی بحثی راجع به فاصله‌ی تئوری‌های نظری به میان آمده است، فارابی (۳۳۹ ه.ق) در اواخر قرن سوم و اوایل قرن چهارم می‌زیسته؛ درحالی‌که مسعودی در زمان ساسانیان از سنتور یاد می‌کند و اختلاف این دو کم نیست یعنی قبل از اسلام حالا چقدر

قبل از اسلام، معلوم نیست. احتمال می‌رود سنتور قبل از اسلام بوده ولی با ابونصر فارابی کامل شده است، البته فارابی را مخترع قانون هم گفته‌اند و روش پرده‌بندی عود که در کتاب موسیقی الکبیر فارابی به چشم می‌خورد، از آن اوست.

اولین رد پای که از سنتور به دست آمده، در زمان قدیم آشور و بابلیان در حجاری‌های بدست آمده، سازی مانند سنتور مشاهده شده شکل (۱) که نوازنده‌ای آن را به وسیله بند یا تسمه مانندی به گردن آویخته است.

شکل ۱: سنتور دوره آشور و بابلیان

وقتی وارد کتاب‌های فرهنگ موسیقی غرب می‌شویم حتی در تورات (در قسمت ترجمه انگلیسی از موسیقی بایبل Music of the Bibl) این مطلب آشکار است. این ساز (سنتور) از ایران قدیم به دیگر ممالک راه یافته و مطابق با زبان آن‌ها نام‌گذاری شده است و هم‌اکنون انواع مختلف سنتور که تا حدود ۱۰ نوع می‌باشد، در کشورهای دیگر جهان بکار می‌رود.

انواع سنتور: عراقی، هندی، مصری و ترکی که دارای ۱۶۰ سیم است.

در چکسلواکی - چین که به آن یانگ کین می‌گویند، موسیقی را در کشور چین (FU-hi) پنج هزار سال (ق.م) تدوین نمود (Yang kin سنتور چینی). در ترجمه بایبل (Bridye) به همین صورت به معنی پل آمده است؛ در صورتی که در سازشناسی سازهای ایرانی میان پل و خرک بسیار فرق است و این جای بحث دارد. تکامل سنتور به پیانو می‌رسد که آن هم جای بحث دارد.

وزن خوانی

وزن یعنی تناسب زمان در موسیقی

وزن خوانی کسر میزان ساده

Comprehensive Santour training

(Educational booklet)

موسیقی دنیای زیبایی‌ها، رویاها، امیدها و خاطره‌هاست.

قطعات این کتاب منتخبی است از آثار بزرگان موسیقی که به صورت آموزشی برای سنتور تنظیم شد. در ادامه کتاب آموزش جامع سنتور می‌توانید از کتاب‌های منتشر شده (به سوی تو، سی قطعه ترانه پاپ سنتی فولک، فریاد، بیست قطعه ترانه پاپ سنتی فولک، رقص شاپرک ۵۴ قطعه. ترانه پاپ سنتی فولک، پرواز در خیال قطعات بی کلام و ضربی) استفاده نمایید. امیدوارم این کتاب‌ها مورد استفاده مدرسین محترم و هنرجویان عزیز واقع گردد.

ISBN: 978-622-7802-07-8

Author: Javad Gholami